ул. "Дякон Игнатий" № 9, София 1000
Република България
тел: (+359 2) 940 9771;
факс (+359 2) 988 5094

Препоръка No. R (2000) 7 относно правата на журналистите да не разкриват техните източници на информация

(*Приета от Съвета на министрите на 8 март 2000 г. на 701-то заседание на заместник-министрите*)

Съветът на министрите, съгласно условията на чл. 15.b на Устава за Съвета на Европа,
Като взема под внимание, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-голямо единство между неговите членове, за да се запазят и реализират наследените от тях общи идеали и принципи;

Като си припомня ангажимента на страните-членки към основното право на свобода на изказа, гарантирано от чл. 10 на Конвенцията за защита на човешките права и основни свободи;

Като потвърждава, че правото на свобода на изразяване и информация стои в основата на демократичното общество и е първостепенно условие за неговия напредък и за развитието на неговите граждани, както се споменава в Декларацията за свободата на изразяване и информация от 1982 г.
Като потвърждава нуждата демократичните общества да осигурят всички необходими механизми за стимулиране развитието на свободни, независими и плуралистични средства за масово осведомяване;

Като осъзнава, че свободното и не-възпрепятствано упражняване на журналистическата професия се охранява от правото на свободата на изказ и е основна предпоставка за реализиране на правото на обществото да бъде информирано относно обществено значимите въпроси;

Като изразява убеждението, че защитата на журналистическите източници на информация е необходимо условие за упражняване на журналистическата професия и свобода, както и за гарантиране свободата на средствата за масово осведомяване;
Като си припомня, че голям брой журналисти са изложили в своите кодекси за професионално поведение задължението си да не разкриват своите източници на информация, когато тази информацията е предоставена поверително;
Като си припомня, че защитата на журналистите и техните източници е залегнала в законодателствата на някои от страните-членки;

Като си припомня също така, че правото на журналистите да не разкриват своите източници на информация носи със себе си задължения и отговорности, както са посочени в чл. 10 на Конвенцията за защита на човешките права и основни свободи;
Като има предвид Резолюцията на Парламента на Европа от 1994 г. относно поверителността на журналистическите източници и правото на държавните служители да разкриват информация;

Като има предвид Резолюция No. 2 относно журналистическите свободи и човешките права от 4-та конференция на Европейските министри по въпросите на политиката за средствата за масово осведомяване, състояла се в Прага през месец декември 1994 г. и като си припомня Препоръка No. R (96) 4 относно защитата на журналистите в конфликтни и напрегнати ситуации,

Препоръчва на правителствата на страните-членки:

1. да приложат в своето вътрешно законодателство и практики приложените към тази

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията на Република България 2014 Всички права запазени
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

препоръка принципи,

2. да осигурят широкото разпространение на тази препоръка и приложените към нея принципи, придружавани от превод, когато това е необходимо, и

3. да осигурят свеждането на тази препоръки до знанието на обществените власти, полицията и правосъдието, и също така да ги предоставят на журналистите, средствата за масово осведомяване и техните професионални организации.

Приложение към Препоръка No. R (2000) 7

Принципи засягащи правата на журналистите да не разкриват техните източници на информация

Определения

За целите на тази Препоръка:

a. терминът "журналист" означава всяко физическо или юридическо лице, което е редовно или професионално се занимава със събирането и разпространяването на информация в обществото посредством средствата за масово осведомяване;

b. терминът "информация" означава всяко изказване на факт, мнение или идея под формата на текст, звук и/или картина;

c. терминът "източник" означава всяко лице, което предоставя информация на журналист;

d. терминът "информация, идентифицираща даден източник" означава, доколкото това може да доведе до идентифицирането на източника:

i. име и лична информация, както и снимка или запис на гласа на източника,

ii. фактическите обстоятелства, при които журналист получава информация от източника,

iii. непубликуваното съдържание на информацията, предоставена на журналист от източника, и

iv. лични данни за журналист и неговите работодатели, касаещи професионалната им работа.

1 Принцип (Право на не-разкриване на журналисти)

Вътрешните закони и практики на страните-членки трябва да осигуряват изрична и ясна защита на правото на журналистите да не разкриват информация, идентифицираща техните източници, съгласно чл. 10 на Конвенцията за защита на човешките права и основни свободи (от тук нататък: Конвенцията) и тук установените принципи, на които трябва да се гледа като на минимален стандарт, гарантиращ зачитането на това право.

2 Принцип (Право на не-разкриване на други лица)Всички други лица, които по силата на професионалните си отношения с журналисти, придобият информация, идентифицираща даден източник в процеса на събиране, редактиране или разпространяване на тази информация, следва да получат същата защита по силата на тук установените принципи.

3 Принцип (Ограничения на правото за не-разкриване)

a. Правото на журналистите да не разкриват информация, идентифицираща даден източник не може да бъде обект на други ограничения освен тези упоменати в чл. 10, ал. 2 на Конвенцията.

При определяне на това дали легитимният интерес за разкриване на информация, попадаща под обхвата на чл. 10, ал. 2 на Конвенцията, е по-значим от обществения интерес за не-разкриване на информация, идентифицираща даден източник, компетентните власти на страните-членки трябва да обърнат особено внимание на важността на правото на не-разкриване и дадената му първостепенност в прецедентното право на Европейския съд по човешките права, като единствено могат да изискат разкриване ако съгласно ал. b съществува наложително изискване от обществен интерес и ако обстоятелствата имат жизненоважен и сериозен характер.

b. Не би следвало да се счита за необходимо разкриването на информация, идентифицираща източника, ако не може да бъде доказано, че:

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията на Република България 2014 Всички права запазени
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

i. не съществуват алтернативни мерки за разкриване или последните са били изчерпани от лицата или обществените власти, които искат разкриване, и

ii. легитимният интерес за разкриване очевидно превишава по значимост обществения интерес за не-разкриване, като се има предвид, че:

- е доказано наличието на наложително изискване за нуждата да се извърши разкриване,
- обстоятелствата са от жизненоважен и сериозен характер,
- необходимостта за разкриване се идентифицира като отговор на належаща социална нужда, и

- страните-членки имат известна свобода на действие при оценката на тези нужди, но тази свобода на действие върви ръка в ръка с надзора, упражняван от Европейския съд по човешките права.

c. Гореспоменатите изисквания следва да се прилагат на всички етапи на съдебно преследване, когато може да се направи позоваване на правото на не-разкриване.

4 Принцип (Алтернативни доказателства за журналистическите източници)

В процеси срещу журналист по обвинение за уронване честта и доброто име на дадено лице, за да установят истината по обвинението властите следва да разгледат всички доказателства, които са им предоставени по националния процесуален закон и могат да изискат от журналиста да разкрие информация, идентифицираща неговия източник.

5 Принцип (Условия, касаещи разкриването на информация)

a. Предложение или молба за предприемане на действия от компетентните власти, целящи разкриването на информация, идентифицираща източника, следва да се извършват от лица или обществени власти, които имат пряк легитимен интерес от разкриването.

b. Журналистите следва да бъдат информирани от компетентните власти за тяхното право да не разкриват информация, идентифицираща източника, както и за ограниченията на това право преди да бъде поискано разкриване.

c. Санкциите срещу журналисти за не-разкриване на информация, идентифицираща източника, следва да бъдат налагани единствено от съдебните власти по време на съдебен процес, който дава възможност съответния журналист да бъде изслушан на съгласно чл. 6 на Конвенцията.

d. Журналистите следва да имат правото на преразглеждане от други съдебни власти на наложената им санкция за не-разкриване на информация, идентифицираща даден източник.

e. Когато журналисти отговорят на молба или заповед за разкриване на информация, идентифицираща източника, компетентните власти следва да обсъдят прилагането на мерки, ограничаващи степента на разкриване, например чрез изключване на обществото от разкриването с нужното уважение към чл. 6 на Конвенцията, когато това е подходящо, и като самите те запазят поверителността на това разкриване.

6 Принцип (Подслушване, наблюдение и съдебно претърсване и задържане)

a. Не би следвало да се използват следните мерки, ако те имат за цел да заобиколят правото на журналистите, според условията на тези принципи, да не разкриват информация, идентифицираща източника:

i. заповеди за подслушване или подобни действия, насочени срещу разговорите и кореспонденцията на журналистите или техните работодатели,

ii. заповеди за наблюдение или подобни действия, насочени срещу журналисти, техните познати или работодатели, или

iii. заповеди за претърсване или задържане или подобни действия, насочени срещу частни или бизнес помещения, принадлежности или кореспонденция на журналисти или техни работодатели или лични сведения, свързани с професионалната им работа.

b. Когато информацията, идентифицираща даден източник е била законно иззета от полицията или съдебните власти посредством някое от гореспоменатите действия, въпреки

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията на Република България 2014 Всички права запазени
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

че това не е била целта на тези действия, следва да се вземат мерки за предотвратяване на последващото използване на тази информация като съдебно доказателство, освен ако разкриването не се извършва съгласно 3Принцип.

7 Принцип (Защита от само-инкриминиране)

Тук установените принципи по никакъв начин не могат да ограничат националните закони за защита от само-инкриминиране при съдебно преследване, като журналистите могат да се ползват от правото на такава защита, доколкото това е предвидено в закона, по отношение на разкриването на информация, идентифицираща даден източник.

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията на Република България 2014 Всички права запазени
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията